

מקום גם עניין המצוות הוא המשכה מלמעלה למטה כי הרי העבודה
 בזה בקיום המצוות היא לקיים לבצע בפועל דבר שצוה הקב"ה,
 אבל אם האדם יעשה מעצמו מיומתו האישית דבר שלא צוה
 הקב"ה, ויחשוב לקיים מצוות ה' באמצעות מעשה זה שלא נצטווה

עליו, הרי הוא עובר על איסור
 התורה "בל תוסיף" שלא להוסיף
 מעצמנו על המצוות שציווה ה'. מה-
 שאין-כן תפלה (ועל-דרך-זה
 קרבנות) ענינה אינו מלמעלה
 למטה, אלא הוא תפלת ובקשת
 האדם, והיא תפילה ובקשה על
 הענינים שחסרים לו שהקדוש-
 ברוך הוא ימלא את משאלותיו, ואם כן
 תוכנה הוא מלמטה למעלה. ואף-
 על-פי שגם תפלה היא
 מצוה, ואם כן גם בתפילה יש היבט
 של מלמעלה למטה, מכל-מקום
 הרי ענינה של מצוה זו
 מצוות התפילה - שהאדם יבקש
 מהקדוש-ברוך-הוא על הענינים
 שלו. וכיון שתפלה היא
 עבודה מלמטה למעלה, יש
 בה המעלה ד' למעשה ידיך
 תכסוף"⁷, הקדוש-ברוך-הוא
 מתאוה, כביכול, לבקשות ולפעולות
 של הנבראים התחתונים למרות שהם
 מעשה ידיו ולכאורה אין ביכולתם לתת
 לו מאומה, שלכן הרי היא
 התפילה מנעת למעלה יותר
 מאשר עבודת ההמשכה
 והתגלות האלוהית שמלמעלה
 למטה הנפעלת על ידי תורה ומצוות.
 ולכן מאחר שעבודת התפילה היא
 מלמטה למעלה נקראות כל
 התפלות ולא רק תפילת מנחה בלבד
 בשם מנחה, ראשי תיבות
 מ"ן ח' ה'⁸, ופירושו: מ"ן -
 העלאת מ"ן נוקבין מלמטה
 למעלה זכר ונקבה מסמלים את

ויקח מן הכא בידו מנחה גו'¹, מסופר בפרשת השבוע שיעקב
 אבינו לקח "מן הבא בידו" (עוים, תישיש, רחלים ועוד, כמפורש ומפורט
 בתורה) ומבאר בזה אודות המשמעות הפנימית של הדברים בארוכה
 במאמרי חסידות הנדפסים², וגם באחד הביקלאף כרכים של

חסידות (בכתב-יד) שיצאו
 לאחרונה לגילוי³ לאחר שהיו
 נסתרים (כנראה ברוסיה), שכל
 הקרבנות והתפלות (שבמקום
 קרבנות תקנים⁴ לאחר שחרב בית
 המקדש תקנו חכמים את התפילות
 כתחליף לקרבנות) נקראים בשם
 מנחה מלשון מתנה, וכפי שיבאר
 להלן הסיבה לכך על פי פנימיות
 הענינים.
 וטעם הדבר, דהנה עבודת
 הקרבנות, וכן עבודת
 התפלה, היא עבודה מלמטה
 למעלה כלומר התקרבות של האדם
 לאלוקות על ידי התעוררות מצד האדם
 הנמצא למטה ורוצה להתקרב
 לאלוקות, למעלה. וכדיע מעלת
 עבודת התפלה (וקרבנות),
 היתרון שלה על העבודה דתורה
 ומצוות, שתורה ענינה
 המשכה והתגלות של אור אלוהי
 מלמעלה מאלוקות למטה אל
 האדם והעולם, פי התורה היא
 חקמתו של הקב"ה, חכמה
 אלוהית עליונה, ולימוד התורה
 של האדם לאמתו לאמיתו של
 דבר (אף שכלפי חוץ אין זה נראה)
 הרי זה באופן ד' תען לשוני
 של האדם אמרת⁵ של הקדוש-
 ברוך-הוא, שהאדם עונה וחוזר
 על דבריו של הקב"ה ואינו
 אומר דברים משלו. ואפילו מצוות
 שיעקבן שהאדם יקיים אותן,
 ואם כן המצוות מביאות לידי ביטוי את
 חשיבות מעשיו של האדם למטה, מכל

בס"ד. שבת פרשת וישלח, ט"ז כסלו, ה'תשכ"ה*

ויקח מן הכא בידו מנחה גו'¹, ומבאר בזה
 בארוכה במאמרי חסידות הנדפסים²,
 וגם באחד הביקלאף שיצאו לאחרונה לגילוי³,
 שכל הקרבנות והתפלות (שבמקום קרבנות
 תקנים⁴) נקראים בשם מנחה. וטעם הדבר,
 דהנה עבודת הקרבנות, וכן עבודת התפלה, היא
 עבודה מלמטה למעלה. וכדיע מעלת עבודת
 התפלה (וקרבנות) על העבודה דתורה ומצוות,
 שתורה ענינה המשכה מלמעלה למטה, פי
 התורה היא חקמתו של הקב"ה, ולימוד התורה
 של האדם לאמתו הרי זה באופן ד' תען לשוני
 אמרת⁵, שעונה וחוזר על דבריו של הקב"ה.
 ואפילו מצוות שיעקבן שהאדם יקיים אותן, הרי
 העבודה בזה היא לקיים דבר שצוה הקב"ה,
 אבל אם האדם יעשה מעצמו דבר שלא צוה
 הקב"ה, ויחשוב לקיים מצוות ה', הרי הוא עובר
 על "בל תוסיף". מה-שאין-כן תפלה (ועל-דרך-
 זה קרבנות) ענינה הוא תפלת ובקשת האדם,
 והיא על הענינים שחסרים לו. ואף-על-פי שגם
 תפלה היא מצוה, הרי ענינה של מצוה זו -
 שהאדם יבקש על הענינים שלו. וכיון שתפלה
 היא עבודה מלמטה למעלה, יש בה המעלה
 ד' למעשה ידיך תכסוף"⁷, שלכן הרי היא מנעת
 למעלה יותר מאשר עבודת ההמשכה
 שמלמעלה למטה. ולכן נקראות כל התפלות
 בשם מנחה, ראשי תיבות מ"ן ח' ה'⁸, ופירושו:

(* ע"פ לקו"ש ח"ה ע' 400 ואילך. 1) פרשתנו לב, יד. 2) ד"ה זה בתו"א, תו"ח ואוה"ת. וד"ה ראה ריה בני (שם). 3) באב. מספר (31) 12 (נדפס באוה"ת בראשית (כרך ב) רלט, א ואילך). 4) ברכות כו, ב. 5) תהלים קיט, קעב. וראה ברכות כב, א, אשר, אפילו כשהאדם כבר אומר הד"ת נאמר עליהם "הלא כה דברי כאש", ועד - בנוגע להלכה בפועל. 6) תפלה רחמי היא (ברכות כ, ב). וראה רמב"ם ריש הל' תפלה: תפלה.. שיהא אדם מתחנן ומתפלל כו' (וביותר - להרמב"ן שם שמדאורייתא מצוות התפילה בעת צרה (דהאדם)). 7) איוב יד, טו. וראה של"ה שער הגדול (כט, ב ואילך). 8) תו"א פרשתנו כה, ד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 המושגים של השפעה מלמעלה למטה וקבלה מלמטה, ולכן 'מים נקביים' הם
 2 התעוררות מלמטה, מצד המקבל, להתקרב למעלה אל המשפיע, 'ח' -
 3 **שְׂמַגְעַת** שעולה ונוגעת **בַּמְזֶל הַשָּׁמַיִי** מתוך י"ג מידות הרחמים, מידת
 4 "נצור חסד" **שְׁלַמְעֵלָה מְהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת** הקשורה באור אלוקי עליון
 5 שלמעלה מהאור הנמשך בסדר
 6 השתלשלות' מסודר מדרגה לדרגה, ה'
 7 - **וּמִשָּׁם** ממקור עליון זה **נִמְשָׁךְ**
 8 האור האלוקי ויורד **בְּה'** תְּתַאֵה
 9 התחתונה, היא האות ה' השנייה בשם
 10 הו"ה, **סְפִירַת הַמַּלְכוּת** האחרונה
 11 והתחתונה מבין עשר הספירות, **שָׂרֵשׁ**
 12 **וּמִקּוּר הַנְּבִרָאִים**, והייריה
 13 וההמשכה של האור האלוקי לספירת
 14 המלכות היא כרי **שְׁעַל-יְדֵהָ**
 15 **וּמִשָּׁךְ** האור למטה **בְּעוֹלָמוֹת**
 16 **בְּרִיאָה-יְצִירָה-עֲשִׂיָה**, שלוש
 17 העולמות הרוחניים התחתונים שיש
 18 בהם מציאות של נבראים מוגדרים
 19 **עַד לְעֲשִׂיָה הַגְּשָׁמִית**⁹ החלק
 20 התחתון של עולם העשייה שהוא
 21 עולם הזה הגשמי, וכך ההשפעה
 22 מלמעלה למטה באה לידי ביטוי גם
 23 בגשמיות **לְהִיּוֹת רוּפֵא חוֹלִים**
 24 **וּמִבְּרָךְ הַשָּׁנִים** כפי שמבקשים
 25 בתפילת שמונה-עשרה **וְכוּ'.**
 26 **(ב) וְהִנֵּה אֶף-עַל-פִּי שָׁפַל**
 27 **הַתְּפִלוֹת** גם תפילת שחרית וערבית,
 28 ולא רק תפילת מנחה **נִקְרְאוֹת**
 29 **בְּשֵׁם מַנְחָה, הָרִי מְזָה**
 30 **שְׂתַפְּלוֹת הַמַּנְחָה בְּפָרֵט** במיוחד
 31 **נִקְרְאוֹת מַנְחָה**¹⁰, מובן, **שְׁעָקָר**
 32 **הָעֵנָן דְּמַנְחָה [הַעֲלָאָה**
 33 **מִלְמַטָּה לְמַעְלָה, וּבְמִילָא גַם**
 34 **הַמְּשַׁכֵּת הָאוֹר שְׁלַמְעֵלָה גַם**
 35 **מְהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת עַד לְמַטָּה**
 36 **מְטָה** כמבואר לעיל בפרטיות כיצד
 37 הקרבן נרמו באותיות של המילה
 38 "מנחה" **הוא בתְּפִלוֹת מַנְחָה**

39 **דְּוָקָא. וְלִכֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל**¹¹ **לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם זְהִיר**
 40 במיוחד **בְּתַפְּלוֹת הַמַּנְחָה, שְׁהָרִי אֲלֵיהוּ לֹא נַעֲנֶה אֶלָּא בְּתַפְּלוֹת**
 41 **הַמַּנְחָה**¹² כמסופר בתנ"ך (בספר מלכים) שאליהו הנביא ביקש להוכיח את
 42 האמת שבאמונה בה' לעומת נביאי ה'בעל' על ידי שנביאי הבעל יביאו פר
 43 והוא יביא פר וכולם יראו היכן תרד
 44 האש מן השמים 'ויהי בעלות המנחה
 45 ויגש אליהו...'", והתפלל אל ה'
 46 ותפילתו נענתה "ותפול אש ה' ותאכל
 47 את העולה...".
 48 **וְהַבְּאוּר בְּזָה,** במעלתה המיוחדת
 49 של תפילת מנחה, **דְּהִנֵּה תַפְּלוֹת**
 50 **שְׁחִירִית הִיא בְּתַחֲלוֹת הַיּוֹם,**
 51 **קוֹדֵם שֶׁהָאָדָם נַעֲשֶׂה עֶסוּק**
 52 **וְטָרוּד בְּעֵנִיגֵי הָעוֹלָם** ויותר קל
 53 לו להתפלל כראוי. **וְתַפְּלוֹת עֶרְבִית**
 54 **הִיא בְּסוֹף הַיּוֹם, לְאַחֲרֵי**
 55 **שֶׁפָּבֵר יֵצֵא מֵעֵנִיגֵי הָעוֹלָם**
 56 **וְשׁוֹב אֵינוֹ טָרוּד כֹּל כַּךְ. אֲבָל תַּפְּלוֹת**
 57 **מַנְחָה בָּאָה בְּאִמְצַע הַלַּהֲט**
 58 **(קֶאֶךְ וְהַתְּלַחבוֹת) בְּעֵנִיגֵי עוֹלָם-**
 59 **הַזֶּה**¹³, **וּמִבְּלִי הַבֵּט עַל**
 60 **הַעֲסָקִים וְהַטְּרָדוֹת כו', הָרִי**
 61 **הוּא מִנְתַק אֶת עֲצָמוֹ מֵהֶם**
 62 **וּמְתַפְּלֵל מַנְחָה**¹⁴ ולכן יש
 63 לתפילת מנחה יתרון על תפילות
 64 שחרית וערבית. **וְלִכֵּן עֲבוּדָה זֹו**
 65 **שְׂכָדִי לַעֲבוֹד אוֹתָהּ יֵשׁ צוּרֵךְ בַּמֶּאֱמָן**
 66 **מִיּוֹחַד הִיא עָקָר הָעֵנָן**
 67 **דְּהַעֲלָאֵת 'מִזֵּן נוֹקְבִין'**
 68 **הַתְּעוֹרוֹרוֹת מִלְמַטָּה, מִצַּד הָאָדָם עֲצֻמוֹ.**
 69 **וְזֵהוּ גַם הַטַּעַם שֶׁבְּתַפְּלוֹת**
 70 **מַנְחָה יֵשׁ דְּעוֹת (וְעַד כִּי כֵךְ**
 71 **שִׁלְדָעוֹת אֵלוֹ יֵשׁ בִּיטוּי לְהִלְכָה**
 72 **לְמַעֲשָׂה) שְׁהִיא (לֹא פִּנְגָד**
 73 **קֶרְבָּנוֹת, כְּמוֹ תַפְּלוֹת שְׁחִירִית**
 74 **וְעֶרְבִית, אֶלָּא) פִּנְגָד קְטוֹרֶת,**
 75 **וְכִמוֹ שֶׁפְּתוּב¹⁵ בְּתַהֲלִים, בַּפְּסוּק**
 76 **שִׁלְכַמָּה נוֹסַחאוֹת אוֹמְרִים לִפְנֵי תַפִּילַת**

1 **מִזֵּן - הַעֲלָאֵת 'מִזֵּן נוֹקְבִין' מִלְמַטָּה לְמַעְלָה, ח'**
 2 **- שְׂמַגְעַת בַּמְזֶל הַשָּׁמַיִי שְׁלַמְעֵלָה**
 3 **מְהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת, ה' - וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּה' תַתַּאֵה,**
 4 **סְפִירַת הַמַּלְכוּת, שָׂרֵשׁ וּמִקּוּר הַנְּבִרָאִים, שְׁעַל-**
 5 **יְדֵהָ יוֹמֵשׁךְ בְּעוֹלָמוֹת בְּרִיאָה-יְצִירָה-עֲשִׂיָה, עַד**
 6 **לְעֲשִׂיָה הַגְּשָׁמִית⁹, לְהִיּוֹת רוּפֵא חוֹלִים וּמִבְּרָךְ**
 7 **הַשָּׁנִים וְכוּ'.**

8 **(ב) וְהִנֵּה אֶף-עַל-פִּי שָׁפַל הַתְּפִלוֹת נִקְרְאוֹת**
 9 **בְּשֵׁם מַנְחָה, הָרִי מְזָה שְׂתַפְּלוֹת**
 10 **הַמַּנְחָה בְּפָרֵט נִקְרְאוֹת מַנְחָה**¹⁰, מובן, **שְׁעָקָר**
 11 **הָעֵנָן דְּמַנְחָה [הַעֲלָאָה מִלְמַטָּה לְמַעְלָה, וּבְמִילָא**
 12 **גַם הַמְּשַׁכֵּת הָאוֹר שְׁלַמְעֵלָה מְהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת עַד**
 13 **לְמַטָּה מְטָה] הוּא בְּתַפְּלוֹת מַנְחָה דְּוָקָא. וְלִכֵּן**
 14 **אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל**¹¹ **לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם זְהִיר**
 15 **בְּתַפְּלוֹת הַמַּנְחָה, שְׁהָרִי אֲלֵיהוּ לֹא נַעֲנֶה אֶלָּא**
 16 **בְּתַפְּלוֹת הַמַּנְחָה**¹². **וְהַבְּאוּר בְּזָה, דְּהִנֵּה תַפְּלוֹת**
 17 **שְׁחִירִית הִיא בְּתַחֲלוֹת הַיּוֹם, קוֹדֵם שֶׁהָאָדָם נַעֲשֶׂה**
 18 **עֶסוּק וְטָרוּד בְּעֵנִיגֵי הָעוֹלָם. וְתַפְּלוֹת עֶרְבִית הִיא**
 19 **בְּסוֹף הַיּוֹם, לְאַחֲרֵי שֶׁפָּבֵר יֵצֵא מֵעֵנִיגֵי הָעוֹלָם.**
 20 **אֲבָל תַּפְּלוֹת מַנְחָה בָּאָה בְּאִמְצַע הַלַּהֲט (קֶאֶךְ)**
 21 **בְּעֵנִיגֵי עוֹלָם-הַזֶּה**¹³, **וּמִבְּלִי הַבֵּט עַל הַעֲסָקִים**
 22 **וְהַטְּרָדוֹת כו', הָרִי הוּא מִנְתַק אֶת עֲצָמוֹ מֵהֶם**
 23 **וּמְתַפְּלֵל מַנְחָה**¹⁴. **וְלִכֵּן עֲבוּדָה זֹו הִיא עָקָר**
 24 **הָעֵנָן דְּהַעֲלָאֵת 'מִזֵּן נוֹקְבִין'.**

25 **וְזֵהוּ גַם הַטַּעַם שֶׁבְּתַפְּלוֹת מַנְחָה יֵשׁ דְּעוֹת (וְעַד**
 26 **לְהִלְכָה לְמַעֲשָׂה) שְׁהִיא (לֹא פִּנְגָד**
 27 **קֶרְבָּנוֹת, כְּמוֹ תַפְּלוֹת שְׁחִירִית וְעֶרְבִית, אֶלָּא) פִּנְגָד**
 28 **קְטוֹרֶת, וְכִמוֹ שֶׁפְּתוּב¹⁵ תַפְּלוֹת הַתְּפִלוֹת קְטָרֶת**

9) לשנות הגשמיות (ראה תניא קו"א רד"ה להבין מ"ש בפע"ח). 10) ראה ג"כ רד"ה והוא עבר לפנייהם תרכ"ז. 11) ברכות ו, ב. 12) "והגם דבגמרא שם, הנה ר' יוחנן ורב נחמן בר יצחק ס"ל דאף בתפלת ערבית ושחרית הוא כן, ומ"מ הנה אלי' נענה בתפילת המנחה, דמזה מובן דתפילת מנחה היא גבוהה במעלה ומדריגה על התפילות דשחרית וערבית" (רד"ה לעולם יהא אדם תרצ"א - קונטרס טו (נדפס לאח"ז בסה"מ תרצ"א ע' שמה)). וראה להלן הערה 24. 13) וגם בעולם - תפילת המנחה היא בזמן שהשמש כבר פנה, שזה מורה על ההסתור יותר (אוה"ת וישלח רלה, א). 14) אוה"ת שם. סד"ה לעולם יהא תרצ"א (סה"מ תרצ"א ע' שנב). 15) תהלים קמא, ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שמונה-עשרה במנחה תכּוּן תּפִלְתִּי קְטוֹרֶת לְפָנֶיךָ מִשָּׂאת פִּי
 2 מְנַחַת עֶרֶב¹⁶ וכפי שממשיך ומפרט מהי השייכות המיוחדת של תפילת
 3 מנחה ועבודת הקטורת. וְהֶעֱנִנְךָ בָּזָה, דְּהִנֵּה הַחִילוּק הַהַבְדֵּל בֵּין
 4 קִרְבָּנוֹת וְקְטוֹרֶת הוּא בְּכֶמֶה עֲנִינִים, וּמֵהֶם¹⁷: שְׁפָל
 5 הַקְּרָבָנוֹת בָּאִים רַק מִדְּבָרִים
 6 טְהוּרִים בעלי חיים או דברים מן
 7 הצומח הכשרים לאכילה
 8 שְׁמֵתִבְרָרִים עַל-יָדָם שעל ידי
 9 הקרבתם הטוב שבהם נפרד מהרע והם
 10 עולים לקדושה, מֵה־שְׂאִי־כֶן
 11 בְּקְטוֹרֶת הֵיוּ גַם דְּבָרִים
 12 טְמֵאִים¹⁸ האסורים באכילה,
 13 שְׁזָהוּ עֲנִינֵי בִירוֹר והעלאה של
 14 שְׁלֹשׁ קְלִיפּוֹת הַטְּמֵאוֹת¹⁹
 15 לגמרי שאין בהם טוב שהם מקור
 16 ושורש החיות של הדברים האסורים,
 17 בעוד שמקור ושורש החיות של
 18 הדברים המותרים הוא מקליפה
 19 הנקראת 'קליפת נוגה', לשון אור, כי
 20 מעורב בה גם טוב. וּמִטַּעַם זֶה
 21 מַצַּעַת הַקְּטוֹרֶת עוֹלָה וְנוֹגַעַת'
 22 למעלה באלוקות בכחינה שהיא
 23 לְמַעְלָה מִקְרָבָנוֹת (וּבְכַזָּבָר
 24 לְעִיל שְׁשָׁנֵי הָעֲנִינִים תְּלוּיִים
 25 זֶה בְּזָה²⁰ ורוקא משום שהקטורת
 26 מכילה גם דברים נחותים האסורים
 27 באכילה, העלאה זו גורמת לתוספת
 28 מעלה (יתרון). וְלָכֵן נִקְרָאִים
 29 קִרְבָּנוֹת בְּשֵׁם אֲכִילָה, כְּמוֹ
 30 שְׁכַתּוּב²¹ אֶת קִרְבָּנֵי לְחֵמֵי רִאֲשֵׁי,
 31 וְקְטוֹרֶת - (רַק) רִיחַ, שְׂרִיחַ אֲמַנֵּם לֹא מוֹזֵן אֲבָל מִצַּד שְׁנֵי מַגִּיעַ
 32 בְּנֶפֶשׁ²² לְמַעְלָה מֵהָאֲכִילָה, וְכֵן הוּא גַם לְמַעְלָה, כְּמַבְאָר

בְּכֶמֶה מְקוֹמוֹת שהקטורת (עניינה של תפילת מנחה) עולה לבחינה יותר
 נעלית מהקרבנות (שהתפילות האחרות הן כנגד הקרבנות). וּמַעְלָת יִתְרוֹן
 הָרִיחַ עַל הָאֲכִילָה מוֹבְנֶת גַּם מִזֶּה שְׂאִילָה הִיא בְּפֶה,
 שֶׁהוּא שְׁעַר כְּנִיסָה לְהִגִּיעַ לְחִיצוֹנִיּוֹת הַמוֹחִין, וְרִיחַ הוּא
 בְּחוּטֵם, שֶׁהוּא שְׁעַר לְהִכְנֵס
 וְלִהְיֶע דְרוֹכוֹ לְפָנֵימִיּוֹת
 הַמוֹחִין²³ כְּמַבְאָר ב'המשך'
 תּעֲרִיב לְאֲדוּמֵי הַרְשָׁב: "... הַבְּחִי
 כְּתָב עַל פְּסוּק וַיִּצַּר דַּחְוּטָם הוּא כְּלִי
 לְנִשְׁמָה דְמִשְׁם הִיא נִכְנַסַת וּמִשְׁם הִיא
 יוֹצֵאת, וְלָכֵן מִי שֶׁנִּפְלַע עֲלָיו מְפּוֹלַת
 צָרִיכִים לְבַדּוֹק אוֹתוֹ עַד חוּטָמוֹ
 כְּדֹאֵיתָ בְּגִמְרָא יוֹמָא דִּף פ"ה עֲמוּד א,
 דְּגַם אִם הַחַיּוֹת אֵינּוּ נִיכֵר בְּלִבּוֹ, מְכַל
 -מְקוֹם יִכָּוֵל לְהִיּוֹת שֵׁישׁ חַיּוֹת בְּחוּטֵם
 וּכְדִפְרִישׁ ר"ש" שם... וְיֵשׁ לּוֹמֵר שְׁזָהוּ
 לְפִי שֶׁהַחוּטֵם הוּא שְׁעַר הַמוֹחִין...
 בְּחִינַת עֲצֻמוֹת הַמוֹחִין, שְׁהֵרִי הַדְּבִיר
 הוּא גַם כֵּן שְׁעַר הַמוֹחִין שְׁכַל הַתְּגַלּוֹת
 שְׁכַל הִיא עַל-יַדֵּי הַדִּיבּוּר, רַק שְׁזָהוּ
 חִיצוֹנִיּוֹת הַשְּׁכַל וְכִידוּעַ דְּשְׁכַל גְּלוּי הוּא
 מְחִיצוֹנִיּוֹת הַחֲכֵמָה כִּר, וְאֵם כֵּן מֵה
 שֶׁהַחוּטֵם הוּא שְׁעַר הַמוֹחִין הֵינּוּ
 בְּחִינַת עֲצֻמוֹת הַמוֹחִין...
 וְאֶף-עַל-פִּי שְׁגַם עַל קִרְבָּנוֹת
 נְאֻמָּר²¹ רִיחַ נִיחָחִי [דְּכִינֵן
 שְׁקָרְבָנוֹת בְּכָלֹת עֲנִינֵם הוּא
 הַעֲלָאת 'מִיֵּן נוֹקְבִין',
 וְנִקְרָאִים בְּשֵׁם מְנַחָה, לְכֵן
 בְּנוֹסֵף לְכֵן שֶׁהַקְּרָבָנוֹת הֵם כְּמוֹ 'לחם רִמּוֹן' הֵם עֲנִינֵי שְׁל רִיחַ²⁴,
 וְאֵם כֵּן בְּמָה מְתַבְּסָאת מַעֲלַת הַקְּטוֹרֶת (תְּפִילַת מְנַחָה) עַל הַקְּרָבָנוֹת (תְּפִילּוֹת
 שְׁחִירַת וְעִרְבִית) הִנֵּה בְּרִיחַ גּוֹפָא עֲצֻמוֹ שְׁכַל מְדַרְגּוֹת, רִיחַ

16) דעת ר' יוסי - ירושלמי ברכות פ"ד ה"א. וראה הגהות מיימוני הל' תפלה פ"ג אות ג'. ואסיקנא דעבד כמר (או) כמר עבד (שו"ע או"ח ר"ס רלג), כי יש במנחה ב' הבחי' (ד"ה והוא עבר הנ"ל ס"ד). (17) ראה בכ"ז עט"ר שער יו"כ בסופו. אוה"ת תולדות קנב, ב. שם פרשתנו רלו, ב. ד"ה והוא כחתן תרנ"ז ס"א ואילך. (18) המור שהוא דם של חי' ידוע, כמ"ש הרמב"ם הל' כלי המקדש פ"א ה"ג (ושם פ"ב ה"ד). וראה טוא"ח סרי"ו. תו"א מג"א צט, א. (19) כ"ה בד"ה והוא כחתן תרנ"ז סט"ו (ולחעיר מאוה"ת תולדות שם). (20) דלהיות שהעלאת מ"ן שבה היא מגקה"ט שלמטה מנוגה, היא ממשכת מבחי' מזל השמיני 'ונוצ'ר'. וע"ד המבואר באגה"ק סכ"ח בענין מעלת פרה אדומה על קרבנות. וזוהי השייכות דמנחה (מ"ן למזל השמיני, כנ"ל) לקטורת. וראה אוה"ת פרשתנו רלח, סע"ב. (21) פינחס כח, ב. (22) וכמרו"ל (ברכות מג, ב) שריח הוא דבר שהנשמה נהנית ממנו. והוא בחי' עצם הנשמה שלמע' מהתלבשות בגוף (ד"ה והוא כחתן ססי"א. וראה גם שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו ס"ג וסכ"ה). (23) ראה המשך תער"ב ח"א ע' תמח ואילך. ד"ה והניף ידו תשי"א וד"ה ויאמר לו יהונתן תשי"א (סה"מ תשי"א ע' נח ואילך. ע' סו). ד"ה והי' ביום ההוא תשכ"ב (סה"מ תשכ"ב ע' רכט). (24) וי"ל בדא"פ שזוהו מה שאמרו בברכות שם: "אף בתפלת ערבית", "אף תפלת שחרית" (הגם שנלמדים מפסוקים אחרים) - כי גם בהם ישנה (בכללות) מעלת הריח (דמנחה). וכנ"ל שכל התפילות נקראות בשם מנחה.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 דְקָרְבָנוֹת²⁵, רֵיחַ דְקָטוֹרֶת (דְּכָל הַשָּׁנָה, שְׁפִהֵיכָל שהיו
2 מקריבים על מזבח הקטורת הנמצא בהיכל שבבית המקדש) שְׁשִׁיף לְנֶקֶב
3 הַיָּמִי שְׁבַחוּטָם, וְרֵיחַ דְקָטוֹרֶת (דְּיוֹם־הַכַּפּוּרִים, שְׁבִקְדָשׁ-
4 הַקְּדוּשִׁים) שְׁשִׁיף לְנֶקֶב הַשְּׂמָאלִי²⁶ כמובא ב'המשך' תע"ב שם
5 מהזוהר שמהנב הימני שבתוטים יש
6 המשכת "חיין" ומהנב השמאלי יש
7 המשכת "חיין דחיין" ומבאר: "...
8 והחוטם הוא שער עצמיות המוחין
9 דשם קישור וחבור עצם הנשמה ממש
10 כו'. אמנם ההמשכה ממש יש בזה ב'
11 מרריגות והן חיין דחיין דחיין כו',
12 ובחינת חיין שבנב הימני...
13 גילוי כללות חיות הנפש להחיות את
14 הגוף כו', וזהו ענין הנשימה שהוא
15 הוראת החיות... ההחיות מהמות בא
16 בלב בדם שבו והלב שולח הדם עם
17 החיות לכל האברים שזהו החיות
18 פנימי... אמנם נב השמאלי הוא חיין
19 דחיין שזהו מעצם הנשמה ממש בעצם
20 התקשרותה בבחינת עצמות
21 המוחין...".
22 (ג) וְזֶהוּ מַה שְׁכָתוּב ביעקב אבינו
23 וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ מִנְחָה
24 לְעֵשׂוֹ אָחִיו. דְּהִנֵּה, הַמְּנַחָה
25 שְׁשִׁלַּח יַעֲקֹב לְעֵשׂוֹ - עֲנִינָה
26 הַעֲלָאת 'מִיָּן נוֹקְבִין' מלמטה
27 למעלה עד לְבַחֲיַת עוֹלָם הַתְּהוֹ
28 כמבואר בקבלה וחסידות, העולמות
29 במתכונתם הנוכחית, עם 'סדר'
30 השתלשלות' הדרגתי ומסודר ועשר
31 ספירות שהאורות שלהם מלובשים
32 בתוך כלים ראוים לקליטתם, נקראים
33 'עולם התיקון'. ול'תיקון' קדם 'עולם
34 התהוה' בו היו אורות מרובים וכלים
35 מועטים, מצב שגרם ל'שכירת הכלים' ו'נפילה' של ניצוצות קדושה ואלוקות
36 לתחומים שמחוץ לגבולות הקדושה, ובשורש הדברים תהוה נעלה מתיקון
37 (לְעֵשׂוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּשִׂרְשׁוֹ כמבואר בקבלה וחסידות ששורש עשו
- הוא מעולם התהוה, ושורש יעקב הוא מעולם התיקון), שְׁלַכְן הָיָה
בְּמִנְחָה זֶה שֶׁשִׁלַּח יַעֲקֹב לְעֵשׂוֹ גַם בְּהֵמוֹת טְמָאוֹת כפי שמפורט
בתורה (דְּלֹא כְּמוֹ קְרָבָנוֹת דְּתִקּוּן' שֶׁהָיוּ מִבְּהֵמוֹת טְהוֹרוֹת
דְּרָקָא כְּזוֹר לְעֵיל לְעִיָּין יִתְרוֹן הַקְּטוֹרוֹת על הקרבנות)²⁷. וְלַכֵּן נִקְרָאת
מִנְחָה, לְהִיּוֹתָה כְּמַעֲלַת תְּפִלָּה
מְנַחָה על תְּפִלוֹת שְׁחִרִית
וְעִרְבִית, וְכַמַּעֲלַת קְטוֹרֶת על
קְרָבָנוֹת שְׂבָה מִתְּבַרְרוֹת גַּם הַקְּלִיפּוֹת
הַטְּמָאוֹת לְגַמְרִי, דְּבַר שֶׁלֹּא נִפְעַל על
יְדֵי הַקְּרָבָנוֹת.
(ד) וְעוֹד עֲנִין בְּזֶה, וּבְהִקְדָּיִם
הַיְדוּעַ שֶׁזֶה שְׁעֵשׂוֹ (תְּהוֹ)
הוּא הַבְּכוֹר, הוּא רַק
בְּחִיצוֹנִיּוֹת כפי שהדברים באים
בְּפוּעַל בְּעוֹלָם הַזֶּה, אָבָל בְּפִנְיָמִיּוֹת
הִנֵּה יַעֲקֹב הוּא הַבְּכוֹר²⁸ והוא
נעלה מעשו (כמבואר בחסידות
בהרחבה, ומעלת עשו על יעקב היא
בשורשם, אבל בשורש של השורש
עצמו - יעקב נעלה מעשו).
וּבְזֶה יֵשׁ לְבָאֵר דְּיוֹק הַלְּשׁוֹן
בְּתוֹרָה אֲוִר²⁹ לְאֲדַמּוֹר הוֹקֵן
עַל הַפְּסוּק³⁰ וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב
מִלְּאָכִים לְפָנָיו, "לְפָנָיו
מִמֶּשׁ, אֶל בְּחִינָה שְׁלֵמַעֲלָה
מִמֶּנּוּ בְּמִדְרָגָה כו' בְּחִינַת
מִלְכִין קְדָמָאִין דְּתְהוֹ",
הַמְּלִכִים הַקְּדוּמוֹנִים שֶׁמְעוֹלָם הַתְּהוֹ,
שְׁכֵן הַמוֹשֵׁג עוֹלָם הַתְּהוֹוֹ הָאֲמוֹר לְעֵיל
מְרוּמֹו בְּסִיפּוֹר הַתְּהוֹוֹ בְּפִרְשַׁת הַשְּׁבוּעַ,
פִּרְשַׁת וִישַׁלַּח, עַל הַמְּלִכִים שֶׁמְלֹכוֹ
בְּאֲדוּם לְפָנָיו שְׁהוּוּ מְלִכִים בְּבִינֵי יִשְׂרָאֵל,
וְהֵם קְדָמוּ לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל כִּי שׁוֹרֶשׁ
מְעוֹלָם הַתְּהוֹוֹ שֶׁלְּמַעֲלָה מְעוֹלָם
הַתִּיקוּן. דְּהִנֵּה, בְּפִשְׁטוֹת הַפְּנוּנָה בְּלִשׁוֹן אֲדַמּוֹר הַזֶּקֶן
מִמֶּשׁ" הִיא לְמַעֲלִיּוֹתָא, הִינּוּ, שְׁעֵקֵב שְׁלַח מִלְּאָכִים לֹא
לְבַחֲיַתָּה שְׁהִיא אֵלָיו בְּמִדְרָגָה, אֵלָא "לְפָנָיו",

(25) ראה בעט"ר, שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו, ובד"ה והוא כחתן סי"א, שריח שבקרבנות הוא ע"ד ריח המאכל. (26) ראה זח"ג קל, ב: מחד נוקבא חיין ומחד נוקבא חיין דחיין. - בהמובא בפנים ראה בארוכה ד"ה וירח ה' ושלאחריו רדע"ת (המשך תע"ב ח"א ע' תלו ואילך). ושם, דריח המאכל מחזק חיות הנפש (האו"מ מוסיף בהאו"פ, אתכפיא), וריח הבושם משיב וממשיך חיות חדש (גילוי האו"מ, ח"א או גם יחידיה, אתהפכא), רעו"ד (ודיוהכ"פ) תשובה. ועפ"ז י"ל לכאורה, שבכללות, החילוק דריח דקרבנות (שגם הוא צ"ל ע"י החוטים) ודקטורת - שזה בנקב הימני וזה בנקב השמאלי. - עוד מענין ריח בד"ה והריחו תקס"ב (מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' סב ואילך). (27) תו"א פרשתנו כה, א. כו, א. (28) תו"ח פרשתנו מג, ד ואילך. אוה"ת רלא, ב ואילך. קיצורים והערות לתניא ע' מט. ד"ה ביום השמע"צ עת"ר. (29) פרשתנו כד, רע"ג. (30) ריש פרשתנו.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 לְבַחֲנֶיהָ שְׁלֹמֶעֱלָה מִמָּנוּ "לפני" במובן של קדימה, נעלה ממנו. אָבֵל
 2 עַל-פִּי הַיְדוּעַ הַבִּיאֹר הַחֲסִידִי בְּפִירוּשׁ רַשׁ"י "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב
 3 מִלְאָכִים, מִלְאָכִים מִמֶּשׁ", שָׂרָק אֶת הַ"מִּמְשׁ" שֶׁל
 4 הַמִּלְאָכִים שֶׁלַּח יַעֲקֹב לַעֲשׂוֹ, אָבֵל הַרוֹחֲנִיּוֹת שֶׁל הַמִּלְאָכִים
 5 נִשְׁאַרָה אֲצֵל יַעֲקֹב³¹ וְלֹא
 6 נִשְׁלַחַה לַעֲשׂוֹ, הֵינּוּ, שֶׁהַפְּנֹנָה
 7 בְּ"מִמְשׁ" הִיא לְגִרְעוּתָא
 8 לַמַּעַט, מוֹבָן, שְׂגָם "לְפָנָיו
 9 מִמֶּשׁ" הוּא לְגִרְעוּתָא וְלֹא
 10 לְהַדְגִּישׁ אֶת מַעֲלַת עֲשׂוֹ עַל יַעֲקֹב
 11 וְלַהוֹסִיף בַּה אֵלָא לַמַּעַט בּוֹה. וְהֵינּוּ,
 12 שְׂזָה שְׁעֵשׂוֹ (תְּהוּ) הוּא
 13 "לְפָנָיו", לְמַעֲלָה מִיַּעֲקֹב,
 14 הוּא רַק בְּ"מִמְשׁ" -
 15 בְּחִיצוֹנִיּוֹת וְלִכְן עֲשׂוֹ נוֹלַד הַבְּכוֹר,
 16 אָבֵל בְּפָנִימִיּוֹת וְלֹאמִיתוֹ שֶׁל דָּבָר
 17 - יַעֲקֹב הוּא לְמַעֲלָה יוֹתֵר
 18 מֵעֲשׂוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה שְׁיַעֲקֹב,
 19 "בַּעַל עוֹלָם הַתְּקוּן", מְבָרַר
 20 אֶת הַנִּיצוּצוֹת דְּתַהוּ שְׁנִפְלוּ
 21 בְּשִׁבְרֵת הַגְּלִים, כְּנֹכַח לַעֲלֵי
 22 שְׂמֵאחַר וּבְתוֹהוּ הִיוּ "אוֹרוֹת מְרוּבִים
 23 בְּכֻלָּם מוֹעֲטִים" הִיתָה בּוֹ שִׁבְרֵת
- הכלים, הָרִי הוּא יַעֲקֹב מִמֶּשֶׁיף לֹא רַק מִבְּחִינַת הַתְּהוּ שְׁקָדְמָה
 לְתַקוּן, אֲלֵא גַם מִהַבְּחִינָה שְׂבָה 'עוֹלָם הַתְּקוּן' הוּא
 לְמַעֲלָה יוֹתֵר³² כִּי לֹאמִיתוֹ שֶׁל דָּבָר 'תְּקוּן' נַעֲלָה יוֹתֵר (עַל-דֶּרֶךְ הַנּוֹכַח
 לַעֲלֵי שְׂבִשׁוּרֵי הַשּׁוֹרְשִׁים יַעֲקֹב נַעֲלָה מֵעֲשׂוֹ). וְעַל-יְדֵי-זֶה שְׁיַעֲקֹב עֲשָׂה
 אֶת הַבִּירוּרִים הָאֲמוּרִים לַעֲלֵי פְעַל
 שְׁ"וִירְץ עֲשׂוֹ לְקִרְאָתוֹ
 וַיִּחְבְּקֶהוּ גו' וַיִּשְׁקֶהוּ"³³,
 שְׂגָם עֲכָשׂוֹ, כְּפִי שְׁעֵשׂוֹ הוּא
 קוֹדֵם הַבִּירוּרִי הַסּוֹפִי שֶׁלּוֹ שִׁיחָה
 לַעֲתִיד לְבוֹא, בִּימֹת הַמְּשִׁיחַ
 (כְּשִׁינְקִיִּים הַיְעוּד "וְעוֹלוֹ מוֹשִׁיעִים בַּהר
 צִיּוֹן לְשֹׁפֵט אֶת הַר עֲשׂוֹ"), בְּמִצְבֵּב
 שְׁ"הִלְכָה הִיא בִּידוּעַ שְׁעֵשׂוֹ
 שׁוֹנָא לְיַעֲקֹב"³⁴, בְּכֹל זֹאת
 נִתְבַּטַּל עֲשׂוֹ לְיַעֲקֹב וַיִּשְׁקוּ
 בְּכֹל לְבוֹ.
- מִמָּנוּ. אָבֵל עַל-פִּי הַיְדוּעַ בְּפִירוּשׁ רַשׁ"י "וַיִּשְׁלַח
 יַעֲקֹב מִלְאָכִים, מִלְאָכִים מִמֶּשׁ", שָׂרָק אֶת
 הַ"מִּמְשׁ" שֶׁל הַמִּלְאָכִים שֶׁלַּח יַעֲקֹב לַעֲשׂוֹ, אָבֵל
 הַרוֹחֲנִיּוֹת שֶׁל הַמִּלְאָכִים נִשְׁאַרָה אֲצֵל יַעֲקֹב³¹,
 הֵינּוּ, שֶׁהַפְּנֹנָה בְּ"מִמְשׁ" הִיא לְגִרְעוּתָא, מוֹבָן,
 שְׂגָם "לְפָנָיו מִמֶּשׁ" הוּא לְגִרְעוּתָא. וְהֵינּוּ, שְׂזָה
 שְׁעֵשׂוֹ (תְּהוּ) הוּא "לְפָנָיו", לְמַעֲלָה מִיַּעֲקֹב, הוּא
 רַק בְּ"מִמְשׁ" - בְּחִיצוֹנִיּוֹת, אָבֵל בְּפָנִימִיּוֹת -
 יַעֲקֹב הוּא לְמַעֲלָה יוֹתֵר. וְעַל-יְדֵי-זֶה שְׁיַעֲקֹב,
 "בַּעַל עוֹלָם הַתְּקוּן", מְבָרַר אֶת הַנִּיצוּצוֹת דְּתַהוּ
 שְׁנִפְלוּ בְּשִׁבְרֵת הַגְּלִים, הָרִי הוּא מִמֶּשֶׁיף לֹא רַק מִבְּחִינַת הַתְּהוּ שְׁקָדְמָה
 לְתַקוּן, אֲלֵא גַם מִהַבְּחִינָה שְׂבָה 'עוֹלָם הַתְּקוּן' הוּא לְמַעֲלָה יוֹתֵר³².
 וְעַל-יְדֵי-זֶה פְעַל שְׁ"וִירְץ עֲשׂוֹ לְקִרְאָתוֹ וַיִּחְבְּקֶהוּ גו' וַיִּשְׁקֶהוּ"³³, שְׂגָם עֲכָשׂוֹ,
 כְּפִי שְׁעֵשׂוֹ הוּא קוֹדֵם הַבִּירוּרִי, בְּמִצְבֵּב שְׁ"הִלְכָה הִיא בִּידוּעַ שְׁעֵשׂוֹ שׁוֹנָא
 לְיַעֲקֹב"³⁴, נִתְבַּטַּל עֲשׂוֹ לְיַעֲקֹב וַיִּשְׁקוּ בְּכֹל לְבוֹ.

(31) סה"ש תש"ג ע' 155 - בשם הה"מ. (32) דלהיות שבנין וסתירת התהו לא הי' במקרה ח"ו, לזאת, ע"י הביירוים נשלם הכוונה דבחי' הוא"ס שלמעלה מתהו ותיקון, ולשם הוא העלי' (ד"ה תקעו תרס"ז קרוב לסופו). (33) פרשתנו לג, ד. (34) ספרי בהעלותך ט, יו"ד - הובא בפירש"י כאן.

אגרות קודש

[י"ג כסלו, ה'תשל"ב]

דיוק בהנחת תפילין דהזקוקים לברכה, ההורים שלהם וכו'. - ובזה שייכות מובנת גם בפשטות (ועי"פ ההנהגה, המובנת ג"כ בפשטות - מדה כנגד מדה):

"סיקצאָפּרעניע" (מה שלא תהי' סיבתה) ענינה - אי התאמה בין המציאות (דהסביבה) כמו שהיא - לכמו שהחולה "רואה" ותופס אותה בשכלו. ובמילא: (1) נולדו אצלו מדות מתאימות לראיית שכל זו, פחד, יראה שרוצים להזיקו וכו'. (2) מזמן לזמן שינויים ועד להיפך: מפתח בלתי מבוסס במציאות - לרוממות הרוח בלתי מבוססת וכו', פיצול הנפש וההשקפה וכו'.

תפילין - חלק מהמצוה וס ג ו ל ת ה: לשעבד הלב (המדות) והמוח (שכל) לאלקים אמת, עליו נאמר אני ה' לא שנית - ובמילא: התאמה בין השכל הרגש והמציאות וכו'.

אזכיר עה"צ.